

Εαρινό Εξάμηνο Ακαδημαϊκού Έτους 2015-2016

ΠΜΣ «ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ»

Μάθημα : Κοινωνιολογία της Εργασίας- Sociology of Work (A010K) - ΥΕΠ

Διδάσκουσα : Χριστίνα Καρακιουλάφη

E-mail 1: chkarakioulafi@gmail.com

E-mail 2 : karakichr@uoc.gr

Τι είναι η κοινωνιολογία της εργασίας

Η κοινωνιολογία της εργασίας αποτελούσε τουλάχιστον μέχρι πρόσφατα έναν από τους βασικούς κλάδους της κοινωνιολογίας, αντανακλώντας και τον κυρίαρχο ρόλο της εργασίας στις σύγχρονες κοινωνίες. Βεβαίως η πρώιμη κοινωνιολογία της εργασίας ήταν ταυτόσημη με την βιομηχανική κοινωνιολογία δεδομένου ότι στο επίκεντρο της ανάλυσης της βρισκόταν η βιομηχανική εργασία και ο βιομηχανικός εργάτης, οι μορφές οργάνωσης αυτής της εργασίας, καθώς και οι συλλογικότητες που διαμορφώνονταν με έναυσμα αυτήν την εργασία εντός και εκτός του εργασιακού χώρου. Η σύγχρονη κοινωνιολογία της εργασίας θεωρείται από πολλούς ως ένα ανομοιογενές επιστημονικό πεδίο, η πορεία του οποίου αντικατοπτρίζει τις αλλαγές που σημειώνονται στο πεδίο της εργασίας και της απασχόλησης. Υπό μια ευρεία έννοια και από ουσιαστικής απόψεως, οι απαρχές των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων της εργασίας συμπίπτουν με την μετάβαση σε αυτό που συνηθίζουμε να ονομάζουμε «κοινωνία της (μισθωτής) εργασίας», όπου η εργασία αναδεικνύεται σε κεντρική κοινωνική αξία και δραστηριότητα, καθώς και με τις απαρχές της κοινωνιολογίας γενικότερα. Από τυπικής απόψεως ως απαρχή του επιστημονικού πεδίου της «κοινωνιολογίας της εργασίας» θεωρείται η αμερικανική βιομηχανική κοινωνιολογία και κατά κύριο λόγο οι μελέτες που έγιναν από τους εκπροσώπους της λεγόμενης Σχολής των Ανθρωπίνων Σχέσεων

Στόχοι του μαθήματος

Στόχος είναι να διερευνηθούν μια σειρά από ζητήματα που βρίσκονται στο επίκεντρο του προβληματισμού παλαιότερων & σύγχρονων κοινωνιολόγων της εργασίας. Ειδικότερα ενδιαφέρουν οι μετατοπίσεις που παρατηρούνται στα υπό διερεύνηση αντικείμενα. Μετατοπίσεις που αντανακλούν τις εξελίξεις που παρατηρούνται στο πεδίο της εργασίας και της απασχολήσεως. Στο πλαίσιο αυτό ανακύπτουν νέα ερευνητικά ζητήματα και ερωτήματα και το πεδίο εμπλουτίζεται με νέες θεματικές ή ακόμα «παλιές» θεματικές αποκτούν διαφορετικό περιεχόμενο και ερμηνεύονται διαφορετικά.

Θεματικές του μαθήματος

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, στο μάθημα αυτό θα μας απασχολήσουν κάποια ειδικά ζητήματα (παλαιότερα και σύγχρονα), ενώ έμφαση θα δοθεί στις αλλαγές που παρατηρούνται ως προς την αντίληψη και ερμηνεία τους.

(Α) Ενασχολήσεις των πρώιμων και σύγχρονων κοινωνιολόγων της εργασίας ως αντανάκλαση της μετάβασης από το τευλορικό και φορντικό μοντέλο οργάνωσης της εργασίας στην «ευέλικτη εργασία»

(Β) Αναζητώντας νόημα και αναγνώριση στην εργασία - Από την μαρξική έννοια της αλλοτριωμένης εργασίας στις «σύγχρονες» ψυχοπαθολογίες στους χώρους εργασίας

(Γ) Ατομικά και κοινωνικά βιώματα της ανεργίας και της εργασιακής ανασφάλειας

(Δ) Εργασία και συλλογική οργάνωση και δράση : άλλοτε και τώρα !

(Ε) Η κοινωνιολογία της εργασίας και τα επαγγέλματα

(ΣΤ) Διαφορετικότητα και διακρίσεις στους χώρους εργασίας

Περιεχόμενα της κάθε θεματικής

(Α) Ενασχολήσεις των πρώιμων και σύγχρονων κοινωνιολόγων της εργασίας ως αντανάκλαση της μετάβασης από το τευλορικό και φορντικό μοντέλο οργάνωσης της εργασίας στην «ευέλικτη εργασία»

Η ενότητα αυτή έχει κυρίως εισαγωγικό χαρακτήρα και αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με την ιστορική εξέλιξη του πεδίου της κοινωνιολογίας της εργασίας, κυρίως από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα μέχρι τις ημέρες μας, και τις ανάλογες μετατοπίσεις στα ερευνητικά ενδιαφέροντα.

Ενδεικτικά θέματα παρουσιάσεων/ εργασιών :

Θέμα Α1 : *Τευλορισμός, Φορντισμός και κοινωνικές επιπτώσεις για τον εργαζόμενο : οι αναλύσεις των Mayo, Friedmann, Braverman, Hyman, κλπ.*

Βασική Βιβλιογραφία :

- ◆ Taylor, F.-W., (2007), *Αρχές Επιστημονικού Μάνατζμεντ*, Αθήνα : Παπαζήσης.
- ◆ Watson, T., (2005), *Κοινωνιολογία, Εργασία και Βιομηχανία*, Αθήνα: Αλεξάνδρεια
- ◆ Coriat, B., (1995), *Ο Εργάτης και το Χρονόμετρο: Τείλορισμός, φορντισμός και μαζική παραγωγή*, Αθήνα: Κομμούνα.
- ◆ Πετράκη, Γ., (2007), [Οι νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας](#), Αθήνα "Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός
- ◆ Braverman, H., (2005), *Εργασία και μονοπωλιακό κεφάλαιο*, Αθήνα : Εκδ. Λέσχης Κατασκόπων 21ου αιώνα.
- ◆ Roe Smith, M., Dew, C. & Montgomery, B., (2007), *Οι Μάστορες. Ο εργατικός έλεγχος πριν τον φορντισμό*, Αθήνα : Έκδοση της Λέσχης Κατασκόπων του 21ου Αιώνα
- ◆ Friedmann G., (1984), *Που τραβά η ανθρώπινη εργασία;* Αθήνα : Κάλβος.
- ◆ Mayo, E., (1930), "The Human Effect of Mechanization", *The American Economic Review*, Vol. 20, No. 1, pp. 156-176.
- ◆ Wickström G, Bendix T, (2000), "The "Hawthorne effect" - what did the original Hawthorne studies actually show?", *Scand J Work Environ Health*, 26(4):363-367

Θέμα Α2 : Ευέλικτη εργασία & απασχόληση και κοινωνικές επιπτώσεις : οι αναλύσεις σύγχρονων κοινωνιολόγων της εργασίας

Βασική Βιβλιογραφία :

- ◆ Allen, E. (2003), "Μεταβιομηχανισμός και Μεταφορντισμός" εις Stuart Hall, David Held, Anthony McGrew (επιμ.). *Η Νεωτερικότητα σήμερα*, (κεφάλαιο 4) , Αθήνα , Σαββάλας, σελ. 249-323
- ◆ Λυμπεράκη, Α. & Μουρίκη, Α. (1997), *Η αθόρυβη επανάσταση : νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας και της παραγωγής*. Αθήνα : Gutenberg.
- ◆ Πετράκη, Γ., (2007), [Οι νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας](#), Αθήνα "Gutenberg - Γιώργος & Κώστας Δαρδανός
- ◆ Κουζής, Γ., (2001), *Εργασιακές σχέσεις και ευρωπαϊκή ενοποίηση. Ευελιξία και απορύθμιση ή αναβάθμιση της εργασίας;*, Αθήνα : ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
- ◆ Σενετ, Ρ., (2011), *Ο ελαστικοποιημένος άνθρωπος. Οι συνέπειες του μετασχηματισμού της εργασίας στον νέο καπιταλισμό*, Αθήνα : Πεδίο.
- ◆ Καραντινός, Δ., Κετσετζοπούλου, Μ., Μουρίκη, Α. (1997), *Ευέλικτη απασχόληση κι ελαστικοποίηση του χρόνου εργασίας: τάσεις, εξελίξεις, προοπτικές*, Θνικό Ινστιτούτο Εργασίας: Αθήνα
- ◆ Buscatto, M., (2010), «Οι σχεσιακές γνώσεις στην εργασία : έκφραση του «εαυτού» ή κοινωνική εξειδίκευση;», στο Καρακιουλάφη, Χ. και Σπυριδάκης, Μ., (επιμ.), *Εργασία και Κοινωνία*, Αθήνα : Διόνικος.
- ◆ Μουρίκη, Α. (2010), «Το 'νέο προλεταριάτο': επισφαλώς εργαζόμενοι – οι παρίες της σύγχρονης αγοράς εργασίας», *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2010*, Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε.
- ◆ Μουρίκη, Α. (2007), «Ευελιξία με ασφάλεια: μια ασύμμετρη σχέση;», *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2006*, Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε.
- ◆ □ Μουρίκη, Α. (2005), «Νέες μορφές διαχείρισης του χρόνου(εργάσιμου και μη): η ευρωπαϊκή εμπειρία και η ελληνική πραγματικότητα», *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας, 2003-2004*, Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε.
- ◆ Καρακιουλάφη, Χ. & Σπυριδάκης, Μ., (2010) *Εργασία και Κοινωνία*, Αθήνα : Διόνικος.
- ◆ Καρακιουλάφη, Χ., (2005), «Ευελιξία της εργασίας versus ασφάλεια & ποιότητα της εργασίας; – Σε αναζήτηση ασφάλειας και ποιότητας για τις ευέλικτες μορφές απασχόλησης», στο Αργείτης, Γ. (επιμ.) *Οικονομικές αλλαγές και κοινωνικές αντιθέσεις στην Ελλάδα. Οι προκλήσεις του 21ου αιώνα*, Αθήνα : Τυπωθήτω-Δαρδανός, σσ.181-212.
- ◆ Λυμπεράκη, Α., (1990), "Στον Αστερισμό της Ευελιξίας: μετα-φορντικά συστήματα βιομηχανικής οργάνωσης και ευέλικτη εξειδίκευση", *ΘΕΣΕΙΣ*, αρ. τ .32
- ◆ Λυμπεράκη, Α. & Δενδρινός, Γ., (2004), *Ευέλικτη Εργασία: νέες μορφές και ποιότητα απασχόλησης*, Αθήνα : Κέρκυρα.
- ◆ Δεδουσόπουλος Α., Κουζής Γ., Πετρινιώτη Ξ. και Ρομπόλης Σ. (επιμ.) *Εργασία 2005*, Αθήνα, Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού.
- ◆ Κετσετζοπούλου Μ., Κικίλιας Η., Μουρίκη Α., κ.α., (επιμ.), *Το κοινωνικό πορτραίτο της Ελλάδας 2006*, σσ. 219-230, Αθήνα : ΕΚΚΕ.
- ◆ Ληξουριώτης, Ι. (2011), "Μεταμορφώσεις της εργασίας και η πορεία προς ένα "μεταπροστατευτικό" εργατικό δίκαιο" στο : http://www.historein.gr/2011/05/blog-post_11.html

- ◆ «Μεταμορφώσεις της εργασίας και της απασχόλησης. Σύγχρονο εργασιακό τοπίο και οι εκφάνσεις της (επανα) εμπορευματοποίησης της εργασιακής σχέσης», στο Κατσικίδης, Σ. (επιμ.) *Κοινωνικά φαινόμενα. Αναλυτικές προσεγγίσεις*, Αθήνα : Gutenberg, σσ. 155-174.
- ◆ <http://www.eurofound.europa.eu/>
- ◆ <http://evelixia-stop.blogspot.gr/>

(B) Αναζητώντας νόημα και αναγνώριση στην εργασία - Από την μαρξική έννοια της αλλοτριωμένης εργασίας στις «σύγχρονες» ψυχοπαθολογίες στους χώρους εργασίας

Ένα από τα βασικά θέματα που απασχολούν τους μελετητές της εργασίας είναι το νόημα που της αποδίδουν τα κοινωνικά υποκείμενα και ο τρόπος με τον οποίο βιώνουν και ορίζουν την εργασιακή τους εμπειρία.

Ενδεικτικά θέματα παρουσιάσεων/ εργασιών :

- Νόημα και αναγνώριση στην εργασία : προσδιοριστικά κριτήρια
- «Όταν η δουλειά σκοτώνει» : από το εργασιακό στρές και την επαγγελματική εξουθένωση στην ...αυτοκτονία – Μια προσπάθεια κοινωνιολογικής ανάλυσης των αυτοκτονιών στους χώρους εργασίας.
- Ψυχολογική παρενόχληση : η ανάδειξη ενός παλιού προβλήματος

Βασική Βιβλιογραφία :

- ◆ Καρακιουλάφη, Χ., (2012), “«Όταν η δουλειά σκοτώνει” : το παράδειγμα των αυτοκτονιών στην France Telecom και οι κοινωνιολογικές ερμηνείες των ψυχοκοινωνικών κινδύνων στους χώρους εργασίας», *Ουτοπία*, 101, Νοέμβριος-Δεκέμβριος.
- ◆ Καραβάτος, Θ., (2011), “Ψυχοπαθολογία & Ψυχοδυναμική της Εργασίας”, στο : http://www.historein.gr/2011/05/blog-post_5454.html
- ◆ Κορωναίου, Α., (2010), *Όταν η εργασία γίνεται ασθένεια. Το στρες των εκπαιδευτικών: Μια κοινωνιολογική μελέτη περίπτωσης*, Αθήνα : Πεδίο.
- ◆ Lorioi, M., (2007), “Η κοινωνιολογία της εργασίας αντιμέτωπη με την εμφάνιση νέων παθολογιών: Στρες, επαγγελματική εξουθένωση, παρενόχληση”, *Κοινωνική συνοχή και Ανάπτυξη*, 2:1.
- ◆ Lorioi, M., (2010), “Νόημα και αναγνώριση στον εργασιακό τομέα”, στο Καρακιουλάφη, Χ. και Σπυριδάκης, Μ., (επιμ.), *Εργασία και Κοινωνία*, Αθήνα : Διόνικος.
- ◆ Καρακιουλάφη, Χ., (2005), «Ψυχολογική βία και παρενόχληση στους χώρους εργασίας», *Επετηρίδα «Εργασία 2004»*, Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού, Πάντειο Πανεπιστήμιο, σσ. 81-102.
- ◆ Σπυριδάκης, Μ., (2009), [Εξουσία και παρενόχληση στην εργασία](#), Αθήνα : Διόνικος.
- ◆ Hirigoyen, M. F. (2002). *Ηθική Παρενόχληση στον Χώρο Εργασίας*. Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα
- ◆ <http://www.eurofound.europa.eu/ewco/health/stress/index.htm>
- ◆ <http://www.eurofound.europa.eu/ewco/health/harassment/index.htm>

(Γ) Ατομικά και κοινωνικά βιώματα της ανεργίας και της εργασιακής ανασφάλειας

Η ανεργία είναι αναμφισβήτητα μια «πράξη βίας» με δυσάρεστες ψυχοκοινωνικές συνέπειες που συμβάλει στην «κοινωνική αποειδίκευση» του ατόμου απορυθμίζει ή ακόμα και καταστρέφει τις κοινωνικές σχέσεις, και η οποία βιώνεται συχνά ως μια πράξη «κοινωνικής ταπείνωσης»

Ενδεικτικά θέματα παρουσιάσεων/ εργασιών :

- Από την έρευνα για τους ανέργους στο Marienthal στις σύγχρονες κοινωνιολογικές διερευνήσεις της ανεργίας.
- Διαφοροποιημένο βίωμα της ανεργίας και της εργασιακής επισφάλειας : προσδιοριστικοί παράγοντες.

Βασική Βιβλιογραφία :

- ◆ Σπυριδάκης, Μ., (επιμ.) (2013), *Ανεργία και εργασιακή επισφάλεια: Όψεις ενός εμμένουτος κινδύνου*, Αθήνα : Αλεξάνδρεια.
- ◆ Καρακιουλάφη, Χ., Σπυριδάκης, Μ., Καραλής, Δ., Γιαννακοπούλου, Ε. και Σώρος, Γ., (2014), *Ανεργία και εργασιακή επισφάλεια. Διαστάσεις και επιπτώσεις σε καιρό κρίσης*. Αθήνα : ΙΝΕ-ΓΣΕΕ.
- ◆ Παναγιωτοτόπουλος, Ν. (2005), *Η οδύνη των ανέργων*, Πολύτροπο, Αθήνα.
- ◆ Τσιώλης, Γ. (2002), *Αποβιομηχάνιση και βιογραφικοί μετασχηματισμοί – Ιστορίες ζωής βιομηχανικών εργατών του Λαυρίου*, διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Κρήτης/Τμήμα Κοινωνιολογίας
- ◆ Watson, T. (2005), *Κοινωνιολογία, εργασία και βιομηχανία*, Αλεξάνδρεια, Αθήνα.
- ◆ Starrin, B. – Larson, G. (1987), «Coping with Unemployment. A Contribution to the Understanding of Womans' Unemployment», *Social Science and Medicine*, τόμ. 25, τχ. 2, σ. 163-171.
- ◆ Taylor, R. (2004), «Extending Conceptual Boundaries: Work, Voluntary Work and Employment», *Work, Employment and Society*, τόμ. 18, σ. 29-49.
- ◆ Fryer, D. (1992), *Editorial: Introduction to Marienthal and Beyond*. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 65: 257-268.

(Δ) Εργασία και συλλογική οργάνωση και δράση : άλλοτε και τώρα !

Πολλές από τις παραδοσιακές μελέτες στο πεδίο της κοινωνιολογίας της εργασίας ασχολήθηκαν με τον τρόπο που η ένταξη σε έναν εργασιακό χώρο συνέβαλε παράλληλα στην διαμόρφωση μιας συλλογικής ταυτότητας και κουλτούρας (της εργατικής) και στην δημιουργία συλλογικοτήτων (όπως είναι τα συνδικάτα). Στις ημέρες μας τα συνδικάτα, για μια σειρά από λόγους, αμφισβητούνται ως προς την δυνατότητα τους να εκπροσωπήσουν τους εργαζομένους και να αποτελέσουν το φερέφωνο τους.

Ενδεικτικά θέματα παρουσιάσεων/ εργασιών :

- Τα συνδικάτα άλλοτε και σήμερα : οι αιτίες της κρίσης τους
- Νέες μορφές συλλογικής οργάνωσης και δράσης
- Στρατηγικές συνδικαλιστικής ανανέωσης

Βασική βιβλιογραφία:

- ♦ Βερναρδάκης, Χ., Μαυρέας, Κ. & Πατρώνης, Β., (2007), «Συνδικάτα και σχέσεις εκπροσώπησης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 1990-2004», στο *Εργασία και Πολιτική: Συνδικαλισμός και Οργάνωση Συμφερόντων στην Ελλάδα (1974-2004)*, Αθήνα : Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.
- ♦ Gumbrell-McCormick, R., (2010), «Η ανασύνδεση του διεθνούς συνδικαλιστικού κινήματος. Η δημιουργία της Διεθνούς Ομοσπονδίας Εργατικών Συνδικάτων.», στο : Κονιόρδος, Σ. & Φωτόπουλος, Ν., (επιμ.), *Φτώχεια, ανισότητες και εκπαίδευση στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης*, Αθήνα : ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ,
- ♦ Hyman, R., (2010), «Εργατικά συνδικάτα και Παγκοσμιοποίηση. Σε αναζήτηση στρατηγικής και αλλαγή γύρης», στο : Κονιόρδος, Σ. & Φωτόπουλος, Ν., (επιμ.), *Φτώχεια, ανισότητες και εκπαίδευση στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης*, Αθήνα : ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ,
- ♦ Κουζής, Γ., (2007), *Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού συνδικαλιστικού κινήματος. Αποκλίσεις και συγκλίσεις με τον ευρωπαϊκό χώρο*, Αθήνα : Gutenberg.
- ♦ Τσακίρης, Αθ., (2006), *Ο συνδικαλισμός των εργαζομένων στις τράπεζες στην Ελλάδα (1974-1993)*, Δημοσίευτη διδακτορική διατριβή στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης.
- ♦ Παλαιολόγος, Ν., (2006), *Εργασία και συνδικάτα στον 21 αιώνα*, Αθήνα : ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.
- ♦ Hyman, R., (2002), "The Future of Unions" , *Just Labour*, 1: 7-15 .
- ♦ Hyman, R., (2007), "How can trade unions act strategically?, *Transfer: European Review of Labour and Research* ,13 (2): 193-210.

(Ε) Η κοινωνιολογία της εργασίας και τα επαγγέλματα

Ένας από τους υπο-κλάδους της κοινωνιολογίας της εργασίας είναι η κοινωνιολογία των επαγγεμάτων, την οποία ενδιαφέρουν τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά συγκεκριμένων επαγγελματικών κατηγοριών (ορισμός, όροι πρόσβασης και παραμονής στο επάγγελμα, εκμάθηση ενός επαγγέλματος, εξειδίκευση, συνθήκες εργασίας, διάδραση με άλλες επαγγελματικές κατηγορίες, κλπ.).

Ενδεικτικά θέματα παρουσιάσεων/ εργασιών :

- Κλειστά επαγγέλματα και διαδικασίες συγκρότησης της επαγγελματικής ταυτότητας
- Καλλιτεχνικά επαγγέλματα και διαδικασίες συγκρότησης της επαγγελματικής ταυτότητας
- Επαγγελματικοί «μύθοι»

Βασική βιβλιογραφία:

- ♦ Bain A., 2005, «Constructing an artistic identity», *Work Employment and Society*, 19, pp. 25-46.
- ♦ Becker H., 1974, «Art as collective action», *American Sociological Review*, 39, pp.767-776.
- ♦ Becker, Howard S. "The professional dance musician and his audience." *American Journal of Sociology* (1951): 136-144.
- ♦ Becker, Howard S. "Arts and crafts." *American Journal of Sociology* (1978): 862-889.

- ◆ Becker, Howard S., and James Carper. "The elements of identification with an occupation." *American Sociological Review* (1956): 341-348.
- ◆ Evetts, Julia. "The sociological analysis of professionalism occupational change in the modern world." *International sociology* 18.2 (2003): 395-415.
- ◆ Evetts, Julia. "Short note: The sociology of professional groups new directions." *Current sociology* 54.1 (2006): 133-143.
- ◆ Filer R.K., 1986, «The "Starving artist"--Myth or reality? Earnings of artists in the United States», *The Journal of Political Economy*, 94, pp. 56-75.
- ◆ Gorman, E. H., & Sandefur, R. L. (2011). "Golden Age," Quiescence, and Revival How the Sociology of Professions Became the Study of Knowledge-Based Work. *Work and Occupations*, 38(3), 275-302.
- ◆ Jeffri J. and Throsby D., 1994, «Professionalism and the visual artist», *European Journal of Cultural Policy*, 1, pp. 99-108.
- ◆ Καρακιουλάφη, Χ., (2012) «Είναι και τέχνη και επάγγελμα» : Προσλήψεις της καλλιτεχνικής εργασίας - Το παράδειγμα των ηθοποιών στην Ελλάδα », *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών* τεύχος 137-138 Α'-Β', 2012, σσ.113-140.
- ◆ Καρακιουλάφη, Χ., (2013) «Βίωμα της ανεργίας και αντίληψη της εργασίας : Η περίπτωση των καλλιτεχνικών επαγγελματιών», στο Σπυριδάκης Μ. (επιμ.), *Ανεργία και Εργασιακή Επισφάλεια: Όψεις ενός Εμμένοντος Κινδύνου*, Αθήνα : Αλεξάνδρεια.
- ◆ Menger P.-M., 1999, «Artistic labor markets and careers», *Annual Review of Sociology*, 25, pp. 541-74.
- ◆ Menger P.-M., 2001, «Artists as workers: Theoretical and methodological challenges», *Poetics*, 28, pp. 241-254.
- ◆ Rosen S., 1981, «The economics of superstars», *The American Economic Review*, 71, pp. 845-858
- ◆ Watson, Tony. "Professions and Professionalism-Should We Jump Off the Bandwagon, Better to Study Where It Is Going?." *International Studies of Management & Organization* 32.2 (2002): 93-105.

(ΣΤ) Διαφορετικότητα και διακρίσεις στους χώρους εργασίας :

Σε γενικές γραμμές θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι διακρίσεις αφορούν στερεότυπα και προκαταλήψεις, στάσεις και συμπεριφορές, τυπικές και άτυπες πρακτικές, ρυθμίσεις, κ.ο.κ. που έχουν ως συνέπεια μια λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση μεμονομένων ατόμων ή ομάδων ατόμων λόγω κάποιων χαρακτηριστικών τους. Οι διακρίσεις στην εργασία μπορούν να είναι άμεσες και έμμεσες. Διάκριση (είτε άμεση είτε έμμεση) μπορεί να υπάρξει σε όλα τα στάδια της εργασιακής διαδικασίας, (α) ξεκινώντας από την διαδικασία πρόσληψης και εισόδου σε έναν εργασιακό χώρο, (β) περνώντας μέσα από την εργασιακή του εξέλιξη σε έναν συγκεκριμένο χώρο και (γ) φτάνοντας μέχρι την στιγμή της αποχώρησης από έναν εργασιακό χώρο. Σε πολλές περιπτώσεις ο συνδυασμός περισσότερων λόγων διάκρισης οδηγεί σε κατάσταση πολλαπλής διάκρισης.

Ενδεικτικά θέματα παρουσιάσεων/ εργασιών :

- ◆ Όψεις των διακρίσεων στην ελληνική αγορά εργασίας.

- ◆ Πολιτικές της Ε.Ε. και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο με την καταπολέμηση των διακρίσεων και τον σεβασμό της ετερότητας στις ευρωπαϊκές αγορές εργασίας – Το διεθνές πλαίσιο σχετικά με την καταπολέμηση των διακρίσεων
- ◆ Καλές πρακτικές διαχείρισης της διαφορετικότητας από τον ευρωπαϊκό χώρο

Βασική Βιβλιογραφία :

- ◆ Καρακιουλάφη, Χ., (2010), «Ποιότητα της εργασίας και της απασχόλησης στην ελληνική αγορά εργασίας» στο Παπαδάκης, Ν. και Σπυριδάκης Μ. (επιμ.), «Αγορά Εργασίας, Απασχόληση και Κατάρτιση στην Ελλάδα. Θεσμοί, δομές και πολιτικές».
- ◆ Γιαννακούρου Μ. - Δενδρινός Γ. (2004), *Η ποιότητα της εργασίας, θεωρητικές προσεγγίσεις,θεσμικές διαστάσεις*, Αθήνα, *Επιθεώρηση Εργασιακών Σχέσεων*, τεύχος 33, σελ. 7-31.
- ◆ Hofstede G., (1984), "The cultural relativity of the quality of life concept" *The Academy of management review* 9 : 389-398.
- ◆ Λυμπεράκη, Α. & Δενδρινός, Γ.,(2004), *Ευέλικτη Εργασία: νέες μορφές και ποιότητα απασχόλησης*, Αθήνα : Κέρκυρα.
- ◆ <http://www.eurofound.europa.eu/>

Τρόπος αξιολόγησης : Συμμετοχή/ Ενδιαμέσεις Εργασίες/ Τελική Εργασία

Course: Sociology of Work

Professor : Ch. Karakioulafi

Sociology of work (or industrial sociology) constituted at least until recently one of the main branches of sociology, reflecting the dominant role of work in modern societies. Certainly the early sociology of work was mainly an industrial sociology as the focus of analysis was industrial work and industrial worker, the forms of organization of this work and the collectives formed by this type of work inside and outside the workplace. Modern sociology of work is considered by many to be a heterogeneous scientific field, while its development reflects the changes in the field of labour and employment. In a broad sense, the beginnings of sociological approaches work coincide with the transition to what we often call "the work society", where work becomes a central social value and activity. Formally, the beginning of the scientific field of "Sociology of work" is considered the American industrial sociology and mainly the studies of the so called "School of Human Relations".

The objective of the course is to investigate a number of issues which are central to the concerns of older and modern labour sociologists. We are particularly interested in shifts observed in objects under investigation. Shifts reflecting changes occurring in the field of work and employment. In this context, research issues and questions are enriched, while "old" themes can be interpreted differently.

Considering the above, in the framework of this course we will examine specific issues/phenomena ("old" and modern), while emphasis is given changes regarding the understanding and interpretation of these issues and phenomena.

- ◆ The transition from Taylorism and Fordism to "flexible work" and industrial sociologist's preoccupation.
- ◆ Searching for meaning and recognition at work - From the Marxian concept of alienated labor to the "modern" Psychopathologies at workplace
- ◆ Individual and social experiences of unemployment and work precariousness
- ◆ Work and collective organization and action: Then and Now!
- ◆ The sociology of work and professions
- ◆ Diversity and discrimination at work

Πέθυμο, 15/02/2016